

Nancy Huston

Ingli märk

Prantsuse keelest tõlkinud Triinu Tamm



DRAAKON & KUU

Käesoleva teose väljaandmist on toetanud Prantsuse Suursaatkond
ja Prantsuse Instituut Eestis.

Raamatu väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital.

Nancy Huston
L'Empreinte de l'ange
Actes Sud, 1998

Copyright © 1998 by Nancy Huston

Tõlge eesti keelde © Triinu Tamm, 2020

Toimetanud Leena Tomasberg
Küljendanud Siiri Timmerman
Trükkunud Printon

ISBN 978-9949-574-37-7

Draakon & Kuu
Viru 16, pk 1a, 10140 Tallinn
www.draakonkuu.com

Séverine A-le

*Kuidas võrrelda kannatusi?
Igaühe oma kannatus on kõige suurem.
Mis võimaldab meil jätkata?
Helid, mis kerkivad ja kaovad
nagu veevoog kivide vahel.*

Göran Tunström

Ära nuta ometigi, ütleb laulurida.

Ingeborg Bachmann

Proloog

Lugu, mida me nüüd lugema hakkame, saab alguse 1957. aasta maikuus Pariisis.

Prantsusmaal elu lausa pulbitseb: sõja lõpust on möödas kaks-teist aastat ja selle aja jooksul on riigil olnud kakskümmend neli valitsust ning on esitatud kaheksakümmend üheksa põhiseaduse muudatuse ettepanekut. Inimesed aga selle pärast eriti ei muretse: hiljutise uurimuse kohaselt puudutab ainult 41% prantslaste vestlustest poliitikat, samas kui teema number üks, mis käib läbi 47% vestlustest, on Brigitte Bardot. (Ta on otsustanud sel aastal Cannes'i festivali boikoteerida ja Le Figaro avaldab selle üle nõrdimust.)

Laias laastus on elu ilus – ja moodne. Tööpuudus on olematu, autod on kroomitud, kodudes helendavad televiisorid, filminduses on uus laine, beebidel on buum ja Picasso asub maalima “Ikarose kukkumist”, hiigelsuurt freskot, mis valmib UNESCO tellimusel ja millel kunstnik lubab kujutada “rahunenud inimkonda, kes pöörab pilgu õnneliku tuleviku poole”.

Selge see, et kõik ei ole ideaalne. Siin ja seal, isegi Prantsusmaal, annavad mõned märgid alust uskuda, et inimkonnal on veel veidi arenguruumi küll.

Näiteks nelisada tuhat prantsuse noormeest, kes said oma sõjalise väljaõppe Saksamaal, on nüüd saadetud Alžeeriasse, et osaleda – loomulikult mitte sõjas, vaid rahuprotsessis, mis on üksjagu keeruliseks kätte läinud, ütleme nii.

Või siis näiteks...

Oh olge minu Dante ja mina olen teie Vergilius! Andke mulle käsi, andke mulle oma käsi, ärge kartke, ma jään teie kõrvale, ma ei jäta teid selles aeglases spiraalses laskumises aina allapoole...

I

See on Saffie. Seal ta seisab.

Nägu kahvatu. Võiks koguni öelda kahkjäs.

Ta seisab ühe ilusa ja vana Seine'i tänava maja kolmanda korruse hämaras trepikojas, ühe ukse ees, valmistub koputama, ta koputab, kõik tema liigutused on kuidagi eemalolevad.

Ta saabus Pariisi vaevalt mõne päeva eest, Pariisi, mis rāpase rongiakna taga vōbises, vōōraste, halli, tinakarva, vihmasesse Pariisi, Põhjavaksalisse. Rongile oli ta istunud Düsseldorfis.

Ta on kahekümneaastane.

Ta ei ole riides ei hästi ega halvasti. Hall plisseeseelik, valge pikkade varrukatega pluus, valged põlvikud, must nahast kott ja mustad nahast kingad, tema riietus on täiesti tavaline – ja ometi, kui hoolega vaadata, siis Saffie ei ole tavaline. Ta on kummaline. Esmapilgul ei saa kohe arugi, milles see kummalisus seisneb. Ja siis korraga taipad: temas puudub igasugune õhin.

Korteris teisel pool ust, millele ta just koputas, harjutab keegi flöödil Marin Marais' pala "Folies d'Espagne". Flöödimängija alustab sama fraasi kuus-seitse korda uuesti, ta proovib mängida sujuvalt, ühtlases tempos, mitte noodiga eksida, ja esitab selle lõpuks laitmatult. Aga Saffie ei kuula. Ta lihtsalt seisab seal ukse taga, ongi kõik. Koputamisest on varsti möödas juba viis minutit, keegi ei ole tulnud avama, ja tema ei ole uuesti koputanud ega ka ringi keeranud, et lahkuda.

Majahoidja, kes nägi Saffie't ennist majja sisenemas ja kes jõuab nüüd postijagamise järjega kolmandale korrusele (ta sõidab liftiga üles välja ja tuleb siis jalgsi, korrus korruse haaval alla tagasi), on üllatunud, nähes seda tundmatut tütarlast niiviisi kangestunult härra Lepage'i ukse taga seismas.

“Tohoh!” hüüatab ta.

Ta on paks ja inetu naine, nagu pikitud karvaste sünnimärkidega, kuid tema pilk on lõpmata heatahtlik ja täis mõistmist kõigi inimeste vastu.

“Härra Lepage on ju ometi kodus! Kas te kella lasite?”

Saffie saab prantsuse keelest aru. Ta räägib ka, olgugi et kõhklevalt.

“Ei,” vastab ta. “Ma koputasin.”

Tema hää on madal, mahe ja veidi kähe: Marlene Dietrichi moodi hää, kuid mitte maneeritsev. Tal on kena hääldus.

“Aga ta ju ei kuule teid!” hüüatab preili Blanche. “Kella tuleb lasta!”

Ta vajutab pikalt kellanupule ja muusika vakatab. Võidukas naeratus preili Blanche'i näol.

“Vaat nii!”

Vaevaliselt kummardudes libistab ta härra Lepage'i posti ukse alt sisse ja kaob trepist alla.

Saffie ei ole paigast liikunud. Tema liikumatus on tõepoolest muljet avaldav.

Uks lendab hooga lahti. Valgusjuga koridorihämaruses.

“Mis siin toimub?”

Raphaël Lepage ei ole tegelikult vihane, ta teeb ainult näo, nagu oleks. Ta mõtleb endamisi, et kohatu on nii ägedasti kella lasta, kui tullakse tööd tahtma. Aga Saffie vaikimine tabab teda nagu piitsahoop. Ta talub hoobi ära. Rahuneb, jääb vait.

Nüüd seisavad nad vastamisi, mees ja naine, see on nende

esimene kohtumine. Nad seisavad teine teisel pool läve ja silmitsevad üksteist. Või pigem silmitseb mees naist ja naine... lihtsalt on seal. Raphaël pole veel elu sees midagi sellist näinud. Seal see naine seisab ja samal ajal on ta ära, see on täiesti ilmselge.

Kui uksekell tõi hetk tagasi kuuldavale oma kameda fa-bekaari, mängis Raphaël parasjagu teravat fa-dieesi. Selline dissonants ajas tal ihukarvad püsti, ta katkestas kohkunult mängimise. Hõljus kahe maailma vahel. Ei õieti seal, kus helid kõlavates varjundites voogasid ja värelesid, ega ka õieti mitte siin, kus tütarlapsed vastasid tema Le Figaros ilmunud kuulutuse peale.

“Pagan võtaks!” Ta pani ettevaatlikult oma Louis Lot’ avatuna lebavasse sinise sametiga vooderdatud vutlarisse, kõndis üle elutoa vaiba, seejärel mööda koridori parketti. Kõik tema ümber läikis ja sädeles, otse kiirgas heaolu ja maitsekust; värvidest olid esindatud punane, pruun ja kuldne, kangad lausa kutsusid end paitama, seinavaibad, siledast tammepuust mööbel, kõik oli sume, peen ja hubane, kuid valgusvihus tantsisklesid tuhanded tolmukübemed – selle kõige eest tuli hoolt kanda.

Ema oli andnud Raphaëlile üksikasjalised juhised, kui jättis eelmisel nädalal tema käsutusse selle Pariisi korteri, et ise koos pampude, pakkide ja teenijatüdrukuga kolida elama nende Burgundia valdustesse. Kõigepealt tuleb koostada asjakohane kuulutus Le Figaros avaldamiseks ja seejärel langetada õige valik. Ettevaatus vargaplikadega! See on pilgust kohe näha, neil silmad vilavad.

“Vajatakse koduabilist, nõutav söögitegemise oskus, kost ja korter prii.”

Minimalistlik kuulutus, mille kasuks otsustas Raphaël, kes jälestas kodanlase mängimist, ja samuti Saffie, kuna selles ei nõutud “soovituskirju” ega “sündsaid eluviise”.

Kui nad ennist telefonis rääkisid, oli Raphaël ära tabanud

aktsendi. Kuid mis aktsent see oli? Seda ei oleks Raphaël osanud öelda, kuid tütarlapse prantsuse keel näis kõhklev. See isegi meeldis talle. Páris kindlasti ei tahtnud ta sellist latatara nagu see Maria-Felice, ema portugallannast teenijatüdruk ja usaldusalune juba mäletamatutest aegadest saadik. Ta kavatseb oma tulevasele teenijale selgeks teha, et ta on ülitundlik helide suhtes. Et on täiesti mõeldamatu imeda tolmuimejaga sel ajal, kui tema kodus on. Et ei tule kõne allagi tolmu võttes ümiseda. Et pottide-pannade käest pillamine sel ajal, kui tema harjutab, on piisav põhjus vallandamiseks.

Nüüd rebib ta ukse hoogsalt lahti, teeskleb vihastamist.

“Mis siin toimub?”

Pilgutab silmi, et harjuda koridoris valitseva hämarusega, katsub tuvastada, kas pilk vilab, ja tardub paigale.

Mis see veel on?

Naeratus, mis oleks näole justkui joonistatud. Käed külgedel rippus. Habras kehaehitus. See on kõik, mida ta jõuab märgata, enne kui langeb, pea ees, tütarlapse silmade sügavikku. Silmad on tuunjad ja rohelised, nagu kaks nefriiti. Vagurad järved, ilma peegelduseta, liikumatud.

Sellest esimesest hetkest peale köidab Raphaéli just Saffie ükskõiksus, see võlub, lummab. Sellest esimesest hetkest peale, veel enne, kui ta saab teada tema nime, taipab Raphaël, et tütarlapsel on ükskõik, kas ta saab selle töö või mitte. Kas ta elab või ei ela. Ta on otsekui maailma heidetud, täielikult selle meelevallas, temas ei ole kirge ega hirmu. Temas ei ole korralike tüdrukute silmakirjalikku kalkuleeritud häbelikkust ega ka lõbutüdrukute niisama kalkuleeritud häbitust. Ta lihtsalt on seal. Raphaël pole elu sees midagi sellist näinud.

“Tulge palun edasi,” ütleb ta lõpuks sootuks teistsuguse häälega, malbelt ja aupaklikult.